

Landgebonden

BOMENLAAN AANLEGGEN

Een bomenlaan is een bomenrij die bestaat uit één of meer rijen bomen aan beide zijden van de weg. De bomenlaan begeleidt en kleedt de weg aan. Traditioneel bestaat deze meestal uit slechts één soort en uit dezelfde leeftijd bomen. Hierdoor ontstaat een strak beeld. [RK1] Tegenwoordig bestaan lanen vaak uit bomen van verschillende leeftijden door tussentijdse uitval. Dit is beter voor de biodiversiteit. Een grotere waarde voor de biodiversiteit wordt tevens behaald wanneer verschillende (inheemse) boomsoorten worden toegepast. Dit is ook beter om ziektes en plagen te voorkomen en controleren. Op inheemse bomen leven in verhouding meer insecten en schimmels. Anderzijds kan er gekozen worden voor bomen die bijvoorbeeld veel nectar en pollen produceren. Vooral bomen die later in het seizoen bloeien, dus bijvoorbeeld vanaf augustus bloeien zijn waardevol voor de biodiversiteit, omdat er dan veel inheemse soorten uitgebloeid zijn en insecten tegen tekorten aanlopen. Veel insecten betekent veel voedsel voor vogels en zoogdieren. Bomen zijn van groot belang voor het leefklimaat van een stedelijke omgeving o.a. voor het wegvangen van fijnstof en het verlagen van de temperatuur in de zomer [1].

[RK1] Was letterlijk gekopieerd en geplakt <http://www.biodiversitycity.nl/index.php/biotoop/9/detail>

BELEIDSVELDEN

Klimaat Water Biodiversiteit Wonen en bouwen Ruimtelijke ordening Volksgezondheid Mobiliteit Industrierreinen

ALGEMENE SOORTEN

Dieren: Mol, vos, slakken, eekhoorn, egel, muizen, kevers, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis.

Planten: Dolle kervel, fluitekruid, kruipende boterbloem, gevlekte dovenetel, hondsdraf.

LEEFGEBIED

Greppel droge sloot, L01.07, L01.08, L01.13

AANDACHTSPUNTEN

Het aanleggen van meer bomenlanen kan dienen als een groene oplossing voor locaties waar hittestress of bestrating problematisch zijn. Daarnaast kan het een positieve boost geven aan het aanzicht van de woon- en leefomgeving. Tot slot dragen al de onderstaande aandachtspunten bij aan de verhoging van de biodiversiteit. De breedte en de lengte, maar ook de opbouw in lagen van een houtsingel zijn sterk bepalend voor de aanwezige natuurwaarden. Een combinatie van een boom-, struik- en een kruidlaag is het meest ideaal. Met een waardering van 1 ster (laag) tot 5 sterren (hoog) kunt u zien welke aandachtspunten het meeste bijdragen aan verhoging van de biodiversiteit, deze sterren de onderbouwd aan de hand van literatuur [1][2]. en aan verhoging van de biodiversiteit, deze sterren de onderbouwd aan de hand van literatuur

Tabel: 1

Aandachtspunten voor plaatsen van een bomenlaan	Bijdrage
Planten worden aangeplant in een plantverband.	★★★★☆
Rekening houden met gewenste zichtassen en soort weggebruiker.	★☆☆☆☆
Er worden verschillende natuurtypen aangebracht.	★★★★☆
Er worden verschillende boomsoorten aangeplant	★★★★★

Tabel 1: Natuurtypen met hun geassocieerde gidssoorten die gerealiseerd kunnen worden bij het aanleggen van bomenlanen.

KANSEN VOOR BIODIVERSITEIT

Bij het aanleggen van bomenlanen kunnen er één of meerdere natuurtypen gerealiseerd worden. Elk element biedt veel kansen voor het verhogen van de biodiversiteit rondom bomenlanen. Elementen die zeer geschikt zijn voor een deze vergroening zijn L01.07 Lanen, L01.13 Bomenrij of solitaire boom en N12.06: Ruigteveld. Deze elementen dienen voornamelijk als voedselvoorziening, schuilplaatsen of navigatie-elementen. Bij het juist inrichten en beheren van deze elementen kunt u als eindstreven het veelvoudig voorkomen of zelfs vestigen van de bijbehorende gidssoorten verwachten, zie tabel 1.

Natuurtypen	Gidssoorten	Schaal (ha)	Tijd van uitvoer	Tijdsperiode tot effect op biodiversiteit	Onderhoud	Kosten/ha/jaar
L01.07: Laan [2]	Gewone dwergvleermuis	≥ 0,2	Kort	Lang	Matig beheer	Tot € 362,26
L01.13: Bomenrij of solitaire boom [3]	Gewone dwergvleermuis, das	≥ 0,1	Kort	Lang	Matig beheer	Tot € 4205,71
N12.06: Ruigteveld [4]	Gewone dwergvleermuis, kamsalamander, das	≥ 0,1	Zeer kort	Kort	Weinig beheer	Tot € 117,36

Tabel 1: Natuurtypen met hun geassocieerde gidssoorten die gerealiseerd kunnen worden bij het aanleggen van bomenlanen.

MEERWAARDE

Meerwaarde van bomenlanen:

Sociaal

- Verbeterde leefomgeving

Financieel

- Aantrekkelijk aanzicht
- Verhoging van omliggende grond- en huizenprijzen

Fysiek

- Verbetering luchtkwaliteit
- Biedt verkoeling
- Kansen voor biodiversiteit

VOORBEELD

Situatie voor:

Voorbeeld aanleggen bomenlaan:

Op de afbeelding is een groenstrook tussen en langs een autoweg en een fietspad te zien. Door hier een bomenlaan te realiseren zorgt dit voor verkoeling en ook het toevoegen van eventuele kruidenrijken struwelen kan zorgen voor meer biodiversiteit. Door de brede groenstroken is eenzelfde scenario als rechts realiseerbaar.

Situatie na aanleg:

Legenda:

1 L01:07 Laan

2 Struiken

STAPPENPLAN

1: Onderzoek naar geschikte locaties om bomenlanen te kunnen aanplanten. Hierbij kan gedacht worden aan schrale stukken land (géén landbouwgrond) tussen wegen en akkervelden in, of in de stad tussen de stoep en de weg.

2: Plant de gewenste bomen. Pioniersboomsoorten als populier en berk groeien snel en vormen op korte termijn een vol bladerdek. Houd er wel rekening mee dat deze bomen niet lang kunnen blijven staan, omdat ze breekgevoeliger zijn. Tussen deze pioniersbomen zouden ook toekomstbestendige bomen gezet kunnen worden, dus bomen die ouder dan 100 jaar worden. Na 10-50 jaar kunnen de pioniers er tussenuit gezaagd worden. Een andere mogelijkheid is het aanplanten van 10-20 jaar oude bomen, maar deze bomen hebben vaak problemen met goed aan te gaan. Het beste is het om jonge bomen (max. 5-6 jaar) te planten. Deze maken meer kans om hoge leeftijden halen.

3: Plant de andere vegetatie-elementen zoals struweelhagen, houtwallen en struiken[RK1] langs wegen aan, die geschikt zijn voor de locatie, aanwezige gidssoorten en de omgeving. Afhankelijk van de grondsoort en waterhuishouding zullen andere plantensoorten geschikt zijn. Dit soort vegetaties zijn belangrijk als schuilplaatsen voor de kamsalamander. Struweelhagen kunnen dienen als voedselbronnen voor het icarusblauwtje. Voor de gewone dwergvleermuis werken al deze elementen als navigatie tussen foerageergebieden en haar verblijfplaats.

4: Indien het gewenst is kunnen de vegetatie-elementen ook minder ruig beheerd worden. Hierbij worden de functies als schuilplaatsen en migratieroutes verminderd. De functie als navigatie element blijft behouden. Daarbij dragen deze minder ruige elementen nog steeds bij aan het verbeteren van luchtkwaliteit, waterberging, geluidsreductie en hittestress.

5: Na het inrichten en aanplanten is het van belang dat elk habitat correct wordt beheerd. In de onderstaande tabel staan de belangrijkste beheermaatregelen.

Habitat	Beheermaatregelen
L01.07: Laan	<p>De bomen worden periodiek gesnoeid. Ze worden ieder jaar geïnspecteerd en om de vijf jaar gesnoeid.</p> <p>Bomen mogen niet beschadigd worden door vee</p> <p>Snoeiwerkzaamheden worden alleen verricht in de periode tussen 15 juli en 15 maart. Voordat dit gebeurt wordt gecontroleerd op aanwezigheid van vogels en vleurmuizen, als aanwezig dan wordt er gekeken wat de vervolgstappen zijn.</p>
L01.13: Bomenrij of solitaire boom	<p>Weinig beheer uitvoeren in de eerste jaren na aanplanten om de bomen de kans te geven goed aan te gaan.</p> <p>Laat de bomen de hoogte in groeien. Snoei deze in het najaar bij tot de gewenste hoogte en breedte om overlast te voorkomen. In parken is het waardevol om bomen ook lagere takken te laten houden. Dit zorgt voor meer leefruimte en voorkoming van hittestress.</p> <p>Houd het een lijnvormig element, anders vervalt de functie als navigatie element voor onder andere de gewone dwergvleermuis.</p>
N12.06: Ruigteveld	<p>Laat bij het maaien eventueel lage ruigtes (plantenbegroeiing) rondom de struik staan. Door de ruigtes zijn de struiken een betere schuilplaats voor fauna en in de ruigtes kan ook eten gezocht worden.</p> <p>Beperk de hoogtegroeï van de struiken zodat zij aan de onderkant compact groeien en extra beschutting geven. Er kan gedacht worden om gefaseerd in drie tot vijf jaar steeds een gedeelte tot de grond af te zetten. Dit zorgt ook voor een mooie leeftijdsopbouw, die voor sommige soorten van belang is.</p>

BRONNEN

[1]: Bomen en struiken – Biotoopfactsheet: Biodiversity

<http://www.biodiversitycity.nl/index.php/biotoop/9/detail>

[2]: Bij12. L01.07: Laan

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/landschapselementtypen/l01-groenblauwe-landschapselementen/l01-07-laan/>

[3] Bij 12. L01.13 Bomenrij en solitaire boom

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/index-natuur-en-landschap/landschapselementtypen/l01-groenblauwe-landschapselementen/l01-13-bomenrij-en-solitaire-boom/>

[4] N12.06: Ruigteveld

<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/10/Standaardkostprijzen-Natuur-en-Landschapsbeheer-2019-subsidie-2020.pdf#page=94>